

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi tıpta insan bilimleri programının dönem 1 ve dönem 2 öğrencileri tarafından değerlendirilmesi

Evaluation of humanities in medicine program by grade 1 and grade 2 students of Pamukkale University Medical School

İlgaz Akdoğan*, Osman Özdel**, Dilek Akdoğan***, Kenan Topal****

* Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi AD, Tıpta İnsan Bilimleri Komitesi Başkanı, Denizli.

** Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri AD, Tıpta İnsan Bilimleri Komitesi Üyesi, Denizli.

*** Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Denizli.

**** Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği AD, Denizli.

Özet

Amaç: "Tıpta İnsan Bilimleri", tıp ve sağlık özelinde insan deneyimlerini kaydeden ve yorumlayan tarih, edebiyat, sanat, felsefe, etik, hukuk, sosyoloji, arkeoloji, antropoloji ve psikoloji gibi alanlardaki sistematik çalışmaların tümüne verilen isimdir. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2010-2011 Eğitim-öğretim yılından itibaren "Tıpta İnsan Bilimleri Eğitim Programı" uygulanmaya başlanmıştır. Bu programın amacı, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin gelecekteki meslek yaşantısında etik ve estetik değerleri yüksek iyi hekimler olabilmesi için hastasının sadece biyolojik sorunlarını çözen değil aynı zamanda hastasını her yönüyle iyi tanıyabilen, empati yapabilen, hekimlik sanatının insani boyutunu anlayabilen ve böylece hastalarını biyopsikososyal bir bütün olarak görebilmelerini sağlamaktır. Program konferans, seminer, film izleme ve yorumlama saatleri, interaktif toplantılar şeklinde yapılandırılmıştır. Tıpta İnsan Bilimleri Programı'nın 4. Yılında programın değerlendirmesini yapmak, iyi işleyen faktörleri belirlemek, eksik yönleri görmek ve öğrencilerin önerilerini almak amacı ile bir anket planlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Anket programın uygulandığı 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Dönem 1 ve programı bir önceki yıl almış olan Dönem 2 öğrencilerine uygulanmıştır. Dönem 1 öğrencilerinden 86 öğrenci, Dönem 2 öğrencilerinden 84 olmak üzere toplam 170 öğrenci ankete katılmıştır. Ankette Tıpta İnsan Bilimleri programının amacı ile ilgili sorular sorulmuş ve programla ilgili öneriler istenmiştir.

Bulgular: Bulgular değerlendirildiğinde iki sınıf arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Sonuç olarak, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıpta İnsan Bilimleri programı hedefleri arasında olan "entelektüel bakış açısını genişletme" ve "kişisel gelişime katkı" cevabı en yüksek ortalamaları almıştır.

Sonuç: Tüm öğrenciler değerlendirildiğinde %92.4'lük bir oran ile programın devam etmesi istenmiştir. Programın bu sonuçlarla daha iyi bir düzeye getirilebileceği ve değişik konu başlıkları ile çeşitlendirilebileceği düşünülmektedir.

Pam Tıp Derg 2016;9(1):39-44

Anahtar sözcükler: İnsani Bilimler, tıp, program değerlendirme, fakülte, tıbbi.

Abstract

Purpose: "Humanities in Medicine" is a term given to all of the systematic studies in fields such as history, literature, arts, philosophy, ethics, jurisprudence, sociology, archeology, anthropology and psychology which record and interpret human experiences in health. "Humanities in Medicine Education Program" commenced to be applied at Pamukkale University Medical School beginning from 2010-2011 education year. This program targets to educate physicians who not only solve the biological problems of the patients but also know the patients with every aspect, show empathy, can judge the character and thereby view the patients as a whole. The program was structured as seminars, conferences, hours for watching and interpreting films, interactive meetings. A questionnaire was designed in 2013-2014 education year in order to evaluate the program at its fourth year, determine the well working factors, deficits and get the recommendations of the students and the questionnaire was applied to grade 1 students to whom the program was applied and grade 2 students who had received the program in the previous year.

Materials and methods: A total of 170 students (86 Grade-1 students and 84 Grade-2 students) were included in the study. The questionnaire included the questions about the goals of the program and recommendations were asked.

İlgaz Akdoğan

Yazışma Adresi: Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi AD, Tıpta İnsan Bilimleri Komitesi Başkanı, Denizli.
e-mail: iakdogan@pau.edu.tr

Gönderilme tarihi: 27.04.2015

Kabul tarihi: 22.07.2015

Results: A significant difference was not found between two grades ($p>0.05$). The highest averages were obtained from “enhancing intellectual perspective” and “contribution to personal development” which are among the goals of Pamukkale University Medical School Humanities in Medicine Program.

Conclusion: When all students were evaluated, it was seen that there is a demand for the continuation of the program with the ratio of 92.4%. We consider that the program could be improved and different headings may be added.

Pam Med J 2016;9(1):39-44

Key words: Humanities, medicine, program evaluation, faculty, medical.

Giriş

Tıpta İnsan Bilimleri (TİB), tıp ve sağlık özelinde insan deneyimlerini kaydeden ve yorumlayan tarih, edebiyat, sanat, felsefe, antropoloji, etik, hukuk, sosyoloji, arkeoloji, teoloji ve psikoloji gibi alanlardaki sistematik çalışmaların tümüne verilen isimdir [1]. Tıp eğitiminde insan bilimlerinin yer bulması 1960'lı yıllara kadar uzanmaktadır. Tıp Fakültelerinde bir bölüm olarak açılmasının ilk örneği 1967 yılında “Pennsylvania Devlet Üniversitesi Tıp Fakültesi”nde açılan “İnsan Bilimleri” bölümüdür [2]. Bindokuzyüz altmışdokuz yılında bu alandaki ilk kurum olan “Society for Health and Human Values” oluşturulmuştur. Bindokuzyüz-seksensekiz yılında ABD’de benzer kurumlar birleşerek “American Society for Bioethics and Humanities (ASBH)” adını almıştır. Böylece tıpta insan bilimleri ilk kez bir dernek çatısı altında temsil edilmeye de başlamıştır. 2007 yılı itibarıyla dünyada tıpta insan bilimleri eğitimi veren 88 tıp fakültesi olduğu ve bu sayının her geçen gün arttığı belirtilmiştir. Tıpta insan bilimleri programları özellikle mezuniyet öncesi tıp eğitiminde yoğunluk kazanmış görünse de giderek artan bir hızla uzmanlık eğitim programlarının içerisinde de yer bulmaktadır [3]. İki binli yıllardan başlayarak bu alana özel iki uluslararası dergi (Medical Humanities, Journal of Medical Humanities) yayınlanırken birçok dergide de (*Lancet-Literature and Medicine*, *Journal of Family Practice-Poetry and Medicine*, *Family Medicine-Literature and Arts in Education*, *Medical Education-Arts and Humanities*, *Academic Medicine-Medicine and Arts*) bu alanla ilgili bölümler açılmıştır.

TİB programlarının amaçları incelendiğinde öğrencilerin hastalıkları ve hastalarını algılama becerilerini geliştirmek, farkında oluşlarını artırmak ve algı, inanç, duygu, düşünce ve hayal gücü sınırlarını geliştirmek öne çıkmaktadır.

Programın diğer hedefleri, hasta için yaşamın anlamını değerlendirebilmek, hekimlik sanatını anlayabilmek, hekimliğin insani boyutunu kavramak, empati yapma becerilerini geliştirmek olarak sıralanabilir [3,4].

TİB programları ABD’de görüldüğü gibi ağırlıklı olarak etik konulardan oluşabildiği gibi, Avrupa ve diğer ülkelerde olduğu gibi sanat, edebiyat ve felsefe konularına ağırlık veren programlar da mevcuttur. Türkiye’de ise 2008 yılı itibarıyla yapılandırılmış bir tıpta insan bilimleri programı Hacettepe, Gazi ve Marmara üniversitelerinde uygulanmakta, bu alana giren bazı başlıklarla ilgili diğer bazı üniversitelerde küçük uygulamalar yapıldığı görülmektedir [3].

Pamukkale Üniversitesi (PAÜ) Tıp Fakültesi’nde 2010-2011 Eğitim-öğretim yılından itibaren “Tıpta İnsan Bilimleri Eğitim Programı” uygulanmaya başlanmıştır. Bu programın amacı, PÜ Tıp Fakültesi öğrencilerinin gelecekteki meslek yaşantısında etik ve estetik değerleri yüksek iyi hekimler olabilmesi için hastasının sadece biyolojik sorunlarını çözen değil aynı zamanda hastasını her yönüyle iyi tanıyabilen, empati yapabilen, hekimlik sanatının insani boyutunu anlayabilen ve böylece hastalarını biyopsikososyal bir bütün olarak görebilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Program ağırlıklı olarak konferanslar dizisi ve seminerler şeklinde yapılandırılmıştır (Tablo-1). Bu çalışmanın amacı, PÜ Tıp Fakültesi’nde uygulanan Tıpta İnsan Bilimleri Programı’nın Dönem 1 ve Dönem 2 öğrencileri tarafından değerlendirilmesini sağlamaktır.

Tablo 1. PAÜ Tıp Fakültesi'nde gerçekleştirilen TİB etkinliklerinden örnekler.

Etkinliğin Başlığı	Etkinliği Gerçekleştiren Öğretim Üyesinin Bölümü	Eğitim-Öğretim Yılı
Antik Çağ Heykel Sanatında Anatominin İşlenmesi	PAÜ Fen-Edebiyat Fakültesi	2010-2011
Antik Çağda Tıp Okulları	PAÜ Fen-Edebiyat Fakültesi	2010-2011
Müzik ve Terapi	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	2010-2011
Tarihte Ölü Gömme, Ölü Yakma ve Mumyalama	PAÜ Fen-Edebiyat Fakültesi	2010-2011
Erken Anadolu Topluluklarında Büyü ve Sağaltım	PAÜ Fen-Edebiyat Fakültesi	2010-2011
Rönesans Döneminde İtalyan Resim Sanatı	PAÜ Tıp Fakültesi Nöroloji AD.	2011-2012
Sanat Eğitimi	PAÜ Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim Bölümü	2011-2012
Görsel Sanat Eleştirisi: Fotoğraf Okumaları	PAÜ Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim Bölümü	2011-2012
Türk Resminde Tıp Mesleği Konulu Resimler	PAÜ Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim Bölümü	2011-2012
Tıp ve Sinema (Fil Adam): Film İzleme, Tartışma ve Yorumlama	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	2011-2012
Damgalama ve Hekimlik	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	2012-2013
Kültür ve Medeniyetlerde İnsan Algısı	PAÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme, Yönetim ve Organizasyon AD.	2012-2013
William Shakespeare	PAÜ Tıp Fakültesi Nöroloji AD.	2012-2013
Türk Müziğinin Tarihsel Bileşenleri	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	2012-2013
Tıp ve Sinema (Patch Adams): Film İzleme, Tartışma ve Yorumlama	PAÜ Tıp Fakültesi Anatomi AD.	2012-2013
Aşk'ın Nörobiyolojisi	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	
Kadın Erkek ve Aşk	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	2012-2013
Hekim Olmak	Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi AD. Emekli Öğretim Üyesi	2013-2014
Çanakkale Savaşlarında Cephedeki Sağlık Faaliyetleri	PAÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü	2013-2014
Müzik Formları ve Klasik Müzik	PAÜ Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Bölümü	2013-2014
Dali Deli Dahi: Salvador Dali	PAÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.	2013-2014

Gereç ve Yöntem

TİB Programı'nın 4. yılında programın değerlendirmesini yapmak, iyi işleyen faktörleri belirlemek, eksik yönleri görmek ve öğrencilerin önerilerini almak üzere 2013-2014 eğitim-öğretim yılında bir anket düzenlenmiş ve programın uygulandığı Dönem 1 ve programı bir önceki yıl almış olan Dönem 2 öğrencilerine uygulanmıştır. PAÜ Tıp Fakültesi Mezuniyet Öncesi Koordinasyon Kurulu'ndan izin alındıktan sonra (08.01.2014 tarih, 09/10 numaralı karar) anket gerçekleştirilmiş ve Dönem 1 öğrencilerinden 86 öğrenci, Dönem 2 öğrencilerinden 84 olmak üzere gönüllü toplam 170 öğrenci ankete katılmıştır. Ankette

Tıpta İnsan Bilimleri Programı'nın meslek yaşamına hazırlanmada katkısı, kişisel gelişim, entelektüel bakış açısını kazandırma, sanata olan ilgisini artırma, mesleki bakış açısı kazandırma gibi sorular sorulmuştur (Tablo 2). Ayrıca, programda en çok ilgi çeken etkinlikler (sinema, edebiyat, müzik, tarih, arkeoloji, psikiyatri, etik vb.) ve başka hangi konuları görmek istedikleri ile ilgili sorular yer almıştır. Anket 5'li Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Son olarak program hakkındaki öneriler açık uçlu bir soru ile sorgulanmıştır (Tablo 2, Tablo 3). Tüm anket soruları karşılaştırmaları için, Dönem 1 ile Dönem 2 öğrencileri grup ortalamaları ile bağımsız gruplarda t testi yapılmıştır.

Tablo 2. Anket soruları ve 5'li Likert ölçeğine göre ortalamaları [(5'li Likert ölçeği;1) Kesinlikle katılıyorum 2) Katılmıyorum 3) Fikrim Yok 4) Katılıyorum 5) Kesinlikle katılıyorum].

Sorular	Dönem 1	Dönem 2
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Meslek Yaşamıma Hazırlanmada Katkısı Olduğunu Düşünüyorum	4.08	4.10
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Kişisel Gelişimime Katkısı Olduğunu Düşünüyorum	4.27	4.23
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Hekimlik Mesleğiyle İlgisi Olduğunu Düşünüyorum	4.09	4.25
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Entelektüel Bakış Açımı Genişlettiğini Düşünüyorum	4.28	4.23
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Sanata Olan İlgimi Arttırdığını Düşünüyorum	3.88	3.65
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Kendimi Şimdiden Hekim Olarak Hissetmemi Sağladığını Düşünüyorum	3.51	3.67
Tıpta İnsan Bilimleri Programında En Çok İlgimi Çeken Etkinlikler	Sinema (% 71.11) Psikiyatri (% 51.17) Müzik (% 39.41)	Felsefe (% 43.52)
Tıpta İnsan Bilimleri Programında Başka Hangi Başlıkları (Konuları) Görmek İstersiniz?	Resim (% 33.52) Sosyoloji (% 24.71)	

Tablo 3. TİB Programının devam etmesi ile ilgili soruya verilen cevap ortalamaları (Öğrencilerin “Evet” ya da “Hayır” cevabı vermeleri istenmiştir) (*: p<0.05).

	Dönem 1 (n=86)	Dönem 2 (n=84)	Toplam (Tüm Öğrenciler, n=170)
Tıpta İnsan Bilimleri Programının Devam Etmesini İsterim*	Evet %86.8	Evet %96.3	Evet %92.4

Bulgular

Ankete gönüllü olarak Dönem 1 öğrencilerinden 86 öğrenci, Dönem 2 öğrencilerinden 84 olmak üzere toplam 170 öğrenci katılmıştır (Kız=91, Erkek=79). Bulgular değerlendirildiğinde, tüm anket soruları için Dönem 1 ve Dönem 2 öğrencileri grup ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Dönem 1’de “entelektüel bakış açımı genişletti” (4.28) ve “kişisel gelişimime katkısı olduğunu düşünüyorum” (4.27) en yüksek puanları alırken, Dönem 2 ‘de “programın hekimlik mesleği ile ilgisi olduğunu düşünüyorum”(4.25) ve yine “entelektüel bakış açımı genişletti”(4.23) ile “kişisel gelişimime katkısı olduğunu düşünüyorum”(4.23) cevabı en yüksek puanları almıştır. “program kendimi şimdiden hekim olarak hissetmemi sağladı” cevabı görece olarak her iki sınıfta da düşük puan almıştır (3.51 ve 3.67). Programda en çok ilgi çeken etkinlikler sırası ile sinema, psikiyatri ve müzik olurken, programda en çok görülmek istenen diğer konu başlıkları ise felsefe, resim ve sosyoloji konuları olmuştur (Tablo 2). Programın devam etmesini

isteyenlerin oranının tüm öğrencilerde %92.4 olduğu gözlenmiştir (Tablo 3). Programın devam etmesini isteyenlerin oranının Dönem 1’e göre Dönem 2’de daha fazla olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 3).

Tartışma

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 2010-2011 Eğitim-öğretim yılından itibaren “Tıpta İnsan Bilimleri Eğitim Programı” uygulanmaya başlanmıştır. Öncelikle oluşturulan TİB Komitesi ile programın amaçları belirlenmiş ve çalışma kılavuzu oluşturulmuştur. Bu programın amacı, PAÜ Tıp Fakültesi öğrencilerinin gelecekteki meslek yaşantısında etik ve estetik değerleri yüksek iyi hekimler olabilmesi için hastalarını biyopsikososyal bir bütün olarak görebilmelerini sağlamak için çalışmalar yapmaktır [5]. Programın işleyişi için daha sonra PAÜ bünyesinde bulunan fakülte ve bölümler ile temasa geçilmiştir. Program ilk yılda tarih ve arkeoloji ağırlıklı olmak üzere konferans, seminer, film izleme ve yorumlama saatleri, interaktif toplantılar şeklinde dizayn edilmiştir. Programda tarih ve arkeolojinin yanı sıra resim,

sanat eğitimi, müzik ve sinema gibi başlıklar bulunmaktadır. Her yılın sonunda öğrencilerden bu etkinliklerle ilgili “Yıl sonu Raporu” istenmekte ve “En İyi Raporlar” Tıpta İnsan Bilimleri Komitesi tarafından ödüllendirilmektedir.

Dünyada çok sayıda TİB program örneğine rastlanmaktadır [6,7]. Avustralya’da New South Wales, Sydney ve Melbourne Üniversitelerinde, Nepal, İngiltere ve Norveç’teki birçok üniversitede TİB programları yürütülmektedir [6,8-9]. TİB programlarının müfredattaki içerikleri ve uygulamalar farklılık göstermektedir [7]. Bazı programlar konferans ve seminer dizileri şeklinde uygulamalar yaparken, bazıları bir edebi ya da sanat eserinin incelenmesi ve yorumlanması ya da müze vb. yerlerin ziyaretleri şeklinde olmaktadır. Örneğin Norveç Oslo Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde tıp ve sanat, tıp ve mimarlık, tıp ve müzik gibi başlıkların yanı sıra tıp ve görsel sanatlar başlığı ile bazı tarihi önemi olan resim tabloları öğrencilere yorumlatılmaktadır [9]. Norveç Oslo Üniversitesi Tıp Fakültesi’ndeki tıp ve sanat sürecinin asıl amacı sanatın; 1. Kişisel ve profesyonel gelişiminiabildiğini, kavramakhi bağları nasıl sağlayabildiğini, 2. Hasta deneyimlerinin nasıl kavrandığını, 3. Tıbbi uygulamaların sosyal, kültürel ve tarihi kaynağının neler olduğunu göstermektir, denmektedir [9]. Oslo Üniversitesi’nde bu süreç PAÜ Tıp Fakültesi’ndeki programa benzer şekilde tanıtıcı konferanslar ve 4 adet 2 saatlik seminerlerden oluşmaktadır. Yine, Kanada Dalhousie Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 1992 yılından başlayarak tarih, felsefe, edebiyat, antropoloji, müzik ve sanat konularının işlendiği bir program yürütülmektedir [10]. Bu program PAÜ Tıp Fakültesi’ndekine benzer şekilde aylık konferans, sohbet, tartışma toplantıları şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Chicago Northwestern Üniversitesi Feinberg Tıp Fakültesi’nde ikinci sınıf öğrencilerine insani ve etik konularda gelişimi sağlamak amacı ile “Medical Humanities and Bioethics” başlığında bir program 1978 yılında başlatılmıştır. Bu programda edebiyat, felsefe, sinema, tarih, sosyal ve kültürel antropolojinin yanı sıra hukuk konuları da yer almaktadır. Ayrıca, müze ziyaretleri ve bazı edebiyat eserlerinin seminer şeklinde incelenmesi (Macbet, Kral Lear vb.) bu programın içeriğindedir [11]. Kirklin [12] klinik dönemlerde Tıp Fakültesi öğrencilerine çeşitli edebiyat eserlerini (Simyacı, Corelli’nin

Mandolini vb.) inceleyerek duygudaşlık sağlanmasını iyi hekimlik uygulamaları için etkili bir yöntem olarak önermektedir. Yine, Downie [13], Bonebakkar [14], ve Bolton [15] özellikle edebiyatın ve edebi eserleri incelemenin hekimlik için hastanın sorunlarını anlama ve çözüme önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Skelton [16] edebi eserler içinde Shakespeare’in Hamlet eserini özellikle önermektedir. PAÜ Tıp Fakültesi TİB Programı’nda da Nöroloji Anabilim Dalı’ndan bir öğretim üyesi William Shakespeare ve eserleri hakkında bir konferans vermiş ve bu konu gündeme getirilmiştir (Tablo-1). 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılı için edebiyat başlığı ile ilgili konferanslar yapılması planlanmıştır (“19. yüzyılda Fransız Edebiyatı” bu konferanslardan birisidir).

Ülkemizde ise Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde “İyi Hekimlik Uygulamaları” adı altında bir dizi etkinlik ile tıpta insan bilimleri programı uygulanmaktadır [3]. Bu programda “Tıp ve Sanat” başlığı altında Dönem 1 öğrencileri gruplar oluşturarak projeler hazırlamakta ve yılsonunda düzenlenen Tıpta İnsan Bilimleri Kongresi’nde projelerini sunmaktadırlar. PAÜ Tıp Fakültesi’ndeki yapılandırılmış TİB programı tıp fakültesi mezunlarında olması gereken mesleki ve etik değerlerin öğrencilikte kazandırılması yönelik olarak çok sayıda sosyal (sosyoloji, arkeoloji vb.), sanatsal (resim, fotoğrafçılık, müzik vb.) ve beşeri (tarih, edebiyat vb.) alandan yardım alarak programı genişletmeye devam etmektedir.

Literatürde TİB programı ile ilgili yayınların daha çok programı tanıtıcı olduğu, program değerlendirmesi ve öğrenci geri bildirimlerine ise daha az sayıda yayında yer verildiği [17-19] göze çarpmaktadır. Bu açıdan çalışmamızın literatüre katkı yapacağını düşünmekteyiz.

Çalışma sonucunda; anket ile sorgulanan sorulardan, PAÜ Tıp Fakültesi TİB programı’mızın hedefleri arasında da olan “entelektüel bakış açısını genişletme” ve “kişisel gelişime katkı” cevabı en yüksek puanları almıştır. Tüm öğrenciler değerlendirildiğinde %92.4’lük bir oran ile programın devam etmesi istenmiştir. Dönem 1 öğrencilerinde bu oran %86.8 iken, Dönem 2 öğrencilerinde %96.3’e çıkmaktadır. Bu farkın, Dönem 1’in adaptasyon dönemi olması ve programa liseden gelen alışkanlıklarla bakılması, buna karşılık Dönem 2’de program uygulanmamasına rağmen tıp ile

ilgili konular ilerledikçe programa bakış açısının değişmesi ile açıklanabileceğini düşünüyoruz.

Bu sonuçlarla PAÜ Tıp Fakültesi'nde uygulanan TİB Programı, tıp fakültesi öğrencilerinin geniş düşünebilmesini sağlayan, kişisel gelişimine katkıda bulunan ve meslek yaşamına hazırlanmada katkısı olan bir program olarak değerlendirilebilir. Programın bu değerlendirmelerle daha iyi bir düzeye getirilebileceğini, başka konu başlıkları ile çeşitlendirilebileceğini ve sadece Dönem 1 ile sınırlı kalmayarak diğer dönemlerde de devam edebileceğini düşünüyoruz.

Çıkar İlişkisi: Yazarlar çıkar ilişkisi olmadığını beyan eder.

Kaynaklar

1. Elçin M, Odabaşı O, Sayek İ. İyi hekimlik uygulamaları. Hacettepe Tıp Derg 2004;35:179-181.
2. Hawkins AH, Ballard JO, Hufford DJ. Humanities education at Pennsylvania State University college of medicine, Hershey, Pennsylvania. Acad Med 2003;78:1001-1005.
3. Elçin M. Tıbbi farklı açılardan görebilmek: Tıpta insan bilimleri. Hacettepe Tıp Derg 2008;39:55-59.
4. Shapiro J, Rucker L. Can poetry make better doctors? Teaching the humanities and arts to medical students and residents at the University of California, Irvine, College of Medicine. Acad Med 2003;78:953-957.
5. Pamukkale Üniveritesi Tıp Fakültesi Tıpta İnsan Bilimleri Çalışma Kılavuzu, 2012.
6. Goulston SJM. Medical education in 2001: the place of the medical humanities. Intern Med S Journal 2001;31:123-127.
7. Ousager J, Johannessen H. Humanities in undergraduate medical education: a literature review. Acad Med 2010;85:988-998.
8. Shankar PR A voluntary medical humanities module in a medical college in Western Nepal: Participant Feedback. Teach Learn Med 2009;21:248-253.
9. Frich JC, Fugelli P. Medicine and the arts in the undergraduate medical curriculum at the University of Oslo Faculty of Medicine, Oslo, Norway. Acad Med 2003;78:1036-1038.
10. Murray J. Development of a medical humanities program at Dalhousie University Faculty of Medicine, Nova Scotia, Canada, 1992-2003. Acad Med 2003;78:1020-1023.
11. Montgomery K, Chambers T, Reifler D R. Humanities Education at Northwestern University's Feinberg School of Medicine. Acad Med 2003;78:958-962.
12. Kirklın D. Humanities in medical training and education. Clin Med (Lond) 2001;1:25-27.
13. Downie RS. Literature and medicine. J Med Ethics 1991;17:93-96.
14. Bonebakker V. Literature & medicine: humanities at the heart of health care: a hospital-based reading and discussion program developed by the maine humanities council. Acad Med 2003;78:963-967.
15. Bolton G. Medicine and literature: writing and reading. J Eval Clin Pract 2005;11:171-179.
16. Skelton JR, Thomas CP, Macleod JAA. Teaching literature and medicine to medical students, part I: the beginning. Lancet 2000;356:1920-1922.
17. de la Croix A, Rose C, Wildig E, Willson S. Arts-based learning in medical education: the students' perspective. Med Educ 2011;45:1090-1100.
18. Gülpınar MA, Akman M, User I. A course, 'The Human in Medicine', as an example of a preclinical medical humanities program: a summary of 7 years. Med Teach 2009;31:469-476.
19. Klugman CM, Beckmann-Mendez D. One thousand words: evaluating an interdisciplinary art education program. J Nurs Educ 2015;54:220-223.